

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

5
2015

Akse-projekti päättyi

Oiva Hellman palkittiin vapaaehtoistyöstä

Sisältö

Pääkirjoitus: Olemme onnekkaita.....	3
Tunnelmia Akse-projektin päättäjäisseminaarista.....	4
Kohtaamisia Etiopian pääkaupungissa.....	6
Kevätkokouskuulumisia.....	10
Saavutettavaa kirjallisuutta vapaaehtoistyönä.....	12
Hilkka Niemisen muistolle.....	15
Kohti kuurosokean opiskelijan tasa-arvoista osallisuutta kuvailun avulla....	16
Elämää palvelutalossa.....	17
ValmisPaula: Vanhojen poikien seurassa.....	19
Uutta varainhankinnassa.....	20

Kansainvälistä kuurosokeuspäivää Helen Kellerin syntymäpäivänä 27.6. vietetään ensimmäistä kertaa nyt myös Suomessa. Helen Kellerin syntymästä tulee tänä vuonna kuluneeksi 135 vuotta. Voit omalta kohdaltasi tuoda kuurosokeuspäivää esille vaikka ottamalla yhteyttä omiin paikallismedioihin ja ideoimalla juttua kuurosokeista, vaikka sinusta itsestäsi!

Muista vastata lehtien lukijakyselyyn osoitteessa www.kuurosokeat.fi!

Kannen kuvassa Oiva Hellman Celia-kirjaston 125-vuotisjuhlissa. Kuva: Janne Torikka / www.jannetorikka.fi. Celia-kirjastolle kiitos Janne Torikan ottamien kuvien käyttöoikeudesta!

Tuntosarvi nro 6-7 ilmestyy viikolla 26. Aineisto 29.5. mennessä.

TUNTOSARVI
41. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto 2014-2015
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Veera Laukkarinen, Timo Peltomäki, Eila Särkimäki, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Tuija Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen kooste Känfelsprötet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Olemme onnekkaita

Järjestömme on saanut viimeisten kuuden vuoden aikana RAY:lta kaksi laajaa ja merkityksellistä projektia tänne Pirkanmaalle; olemme olleet onnekkaita. Huhtikuussa vietimme Aktiivisen seniorin (Akse) päätösseminaaria Tampereella haikeissa, mutta samalla toiveikkaan odottavissa tunnelmissa. Seminaariin osallistui kuurosokeita ja kuuroja asiakkaita, heidän läheisiään sekä yhteistyökumppaneita. Puheissa toistuvia teemoja olivat itsemääräämisoikeus, yhdenvertaisuus, toimintakyky, muuttava lainsäädäntö ja palvelut.

Projektivastaavana olen oppinut, että vaikka hyvä hanke on asiakaslähtöinen ja käytännönläheinen, sen on oltava myös innovatiivinen ja tulevaisuuteen suuntaava. Projektien välilliset vaikutukset ovat välittömiä pitkäkestoisempia ja niiden havaitseminen on usein mahdollista vasta jälkikäteen. Jo nyt on kuitenkin nähtävissä, että Aktiivisella seniorilla tulee olemaan kauaskantoisia vaikutuksia sekä asiakkaidemme toimintakyvyn arviointikäytäntöihin

että alueellisiin asumisen palveluihin. Luotettava ja asiantunteva arviointi on keino varmistaa, että asiakkaamme saavat tarvitsemansa tuen sekä palvelut oikea-aikaisina ja riittävinä. Palvelujen yhteydessä tehtävät arvioinnit vaikuttavat suoraan palvelun laatuun. Asumisvaihtoehtojen lisääntyminen tuo eri elämäntilanteissa olevat asiakkaat lähivuosina kattavammin palvelujen piiriin. Järjestölle tämä merkitsee asiakaskunnan laajenemista ja monipuolistumista.

Lämmin kiitos työnantajalleni ja RAY:lle projektien saamasta tuesta. Kiitän myös asiakkaita ja heidän läheisiään unohtumattomista hetkistä sekä yhteistyökumppaneita henkisestä ja aineellisesta hyvästä. Järjestöneuvos, kunniatohtori **Liisa Kauppisen** sanoin: ”Yhdessä olemme vahvempia”.

Tampereella 27.4.2015

Merja Kovanen, Aktiivinen seniori –projekti, Suomen Kuurosokeat ry

Tunnelmia Akse-projektin päättäjäis-seminaarista

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Tuulinen ja kolea sää jäi Tampereen vanhan kirjastotalon ovien ulkopuolelle kun Aktiivisen seniorin eli Akse-projektin päättäjäisseminaari käynnistyi. Sisällä saattoi ennen seminaarin alkua nauttia lämmikkeeksi kahvia ja maistaa Toimintakeskuksen täysihoidon vastaavan **Tuija Helleharjun** loihittimaa maukasta, logoilla koristeltua kakkua.

Risto Hoikkanen lausui avaussanat, esitteli projektia ja totesi, että on hyvä kun RAY on rahoittamassa uusia lähestymistapoja.

Riston jälkeen lavan otti haltuunsa **Liisa Kauppinen**. "Pieni, hoikka ja harmaahiuksinen", hän kuvaili itseään yleisölle varmistaen vielä, ettei hänen värikäs kaulahuivinsa häiritse viittomisen seuraamista.

- Yhdenvertaisuus, hieno otsik-

ko, joka minulle on annettu, Liisa Kauppinen totesi ja kävi läpi aihetta lainsäädännön ja käytännön elämän näkökulmasta.

Tästä kaikki varmasti voimaantuivat, Risto Hoikkanen kiitteli Kauppista.

Ennen maittavaa, lounaasta käynnystä brunssia mentiin itse aiheeseen, kun projektivastaava **Merja Kovanen** kertoi Akse-projektista sanoin ja kuvin.

Merja korosti sitä, miten hienoa on ollut saada Tampereelle ja Pirkanmaalle peräkkäin kaksi RAY:n rahoittamaa projektia. Aksea edeltänyt Toto oli kuurosokeiden ja lähiverkoston oma projekti. Akse on suunnattu laajemmin senioriverkostolle, jossa ovat olleet mukana myös viittomakieliset kuurot.

- Kuurot ja kuurosokeat ovat olleet enimmäkseen eri porukoissa, vaikka molemmat hyötyisivät samoista

Liisa Kauppinen.

Kukitettu ohjausryhmä ja projektivastaava.

palveluista. Täysi sulautuminen ei ole mahdollista, mutta rinnakkaiselo toinen toistaan kunnioittaen on.

Sairastuneen **Marjatta Puromäen** tilalla puhunut **Ritva Rouvinen** loi katsauksen lakeihin, jotka vaikuttavat vammaisten ihmisten elämään. Ritva korosti järjestöjen roolia lakien valmisteluissa.

- Suomen Kuurosokeat oli mukana viittomakielilain valmisteluissa ja sai omia näkökulmia esiin. Vaikutamme myös vammaisfoorumien ja vaikuttajaverkoston kautta. Oikeuksienvalvonnan työryhmä on yhdistyksessä se, joka antaa lausuntoja. Viime vuonna niitä annettiin 50. Aina lausuntoa ei edes pyydetä, mutta annamme silti!

Ulla Kungaksen oli ollut tarkoitus tuoda esiin kuurosokean näkökulma, mutta Ullakin oli sairauden vuoksi estynyt tulemastakin, joten Merja Kovanen luki hänen puheen-

sa ja näytti siihen liittyvät kuvat. Viimeisenä, ennen yleisön puheenvuoroja, Risto Hoikkanen kertoi uudesta, suunnitteilla olevasta rakennuksesta ja sen suunnitelmista.

- Rakennuksessa tulee olemaan sekä yksilöllisen että yhteisöllisen asumisen malli. Palvelut ovat kommunikaatiolähtöisiä.

Lopuksi kukitettiin Akse-projektin ohjausryhmä: Risto Hoikkanen, Merja Kovanen, **Jari Malkamäki** (Tampereen viittomakieliset), **Ritva Rouvinen** (edusti Marjatta Puromäkeä), **Liisa Hoikkanen** (evangelisluterilaisen seurakunnan vammaistyö), **Leena Köykkä**, **Anna Lemmetyinen** (sosiaalityöntekijä, Tampereen kaupunki). Ohjausryhmän jäsenistä kolme oli estyneitä: Marjatta Puromäki, Ulla Kungas ja **Åke Engman**.

Kun kotiinlähdön aika koitti, Risto Hoikkanen toivotti kaikille hyvää, rikasta elämänmatkaa. ♦

Kohtaamisia Etiopian pääkaupungissa

Teksti ja kuvat: Sanna Paasonen

Minua varoitettiin etukäteen, että Etiopiaan lähdön ajankohta saattaisi muuttua aiotusta. Afrikkalainen aikakäsitys kun poikkeaa eurooppalaisesta. Niin myös kävi, että viikko ennen lähtöä tuli Etiopiasta pyyntö siirtää matkaamme viikolla eteenpäin. Tulkinkäyttäjälle muutokset ovat hankalia, koska Kela pommitti minua sähköpostiviesteillä vähän väliä, että milloin matka toteutetaan ja mitä kaikkea matkaohjelmaan sisältyy. Matkan siirtäminen viikolla merkitsi myös sitä, että en päässyt viettämään poikani 8-vuotissynttäreitä. Mutta koska etiopialaisille ei sopinut mikään muu aika, niin siihen oli sopeuduttava.

Maaliskuun toisella viikolla lensimme **Tuomas Tuuren** ja kahden tulkini kanssa Etiopian pääkaupunkiin Addis Abebaan, jonne saavuimme torstain ja perjantain välisenä yönä 10 tunnin lennon jälkeen. Addis Abeba sijaitsee vuoristossa 2355 metriä meren pinnan yläpuolella. Minulta meni muutama päivä totutella ohueen ja kuivahkoon vuoristoilmaan.

Heti perjantai-iltapäivänä pääsin

vierailemaan 12-vuotiaan täysin kuurosokean tytön ja hänen perheensä luona. Perheessä on kolme muutakin lasta. Molemmat vanhemmat ovat työttömiä, mutta äiti yrittää ansaita perheelle ruokarahat valmistamalla paperipusseja, joita myy kauppiaille. Perheen koti on hyvin ahdas ja pimeä, asunnossa ei ole ikkunoita eikä lamppeja. Asuinalueella on tuhansia pieniä hökkelimäisiä asuntoja vierä vieressä ja vaikeakulkuisia kävelyteitä. Täysin kuurosokea ei voi liikkua siellä yksin. Ennen lapsikeskuksen sulkemista kuurosokea tytär kävi siellä viitenä päivänä viikossa, kahden vuoden ajan. Järjestön auto haki tytön kotoa ja hän sai olla keskuksessa kuusi tuntia päivässä. Tytön kehitys oli huimaavaa. Hän oppi kävelemään, käymään vessassa ja kommunikoi muiden kanssa. Aikaisemmin tyttö nousi vain ylös, veti housunsa alas ja virtsasi. Kun tytöllä oli nälkä, hän avasi suunsa. Hän tuli levottomaksi, jos ei saanut leikkiä.

Ensimmäisen kuurosokean lapsen ja perheen näkeminen liikutti minua niin syvästi, että minulta meinasi päästä itku. Kaikki Suomessa kuulemani tarinat olivat nyt ilmielävänä

Paikalliset markkinat sapattipäivänä. Addis Abeban väkiluku on kasvanut viidestä 17:ään miljoonaan viimeisen 10 vuoden aikana.

Teff-viljasta valmistettu injera-leipä ja lisukkeet. Injera toimittaa sekä lautasen, että aterimien virkaa. Haarukoita ja veitsiä on tarjolla vain länsimaisissa ravintoloissa.

silmieni edessä. Oli surullista nähdä kuurosokean lapsen taantuneen takaisin lähtöruutuun. Toisaalta mikään ei tullut minulle yllätyksenä tai shokkina, sillä **Ari Suutarla**, **Kalle Könkkölä** ja Tuomas Tuure olivat valmistaneet minua hyvin ja tiesin mikä minua odotti. Saatuani itseni kasaan rauhoittelin tulkkeja, jotka olivat myös järkyttyneen oloisia. Tilanteen jälkeen tulkit kommentoivat, että he yllättyivät miten rauhallisena ja järkevänä pysyttelin vaikeasta ensikohtaamisesta huolimatta. Tämä oli hyvin opettavainen kokemus minulle, että kuinka tunteet on pidettävä kurissa ja katsottava tilannetta oikeasta näkökulmasta.

Etiopia on kahvin ("kafa") kotimaa. Etiopialaisilla on tapana järjestää kahviseremonia jokaiselle vierailijalle, joten kotikäynteihin kannattaa varata aikaa. Perheenäiti näytti meille, miten valmistetaan etiopialaista kahvia. Kahvin valmistuttua suitsuke alkoi tuoksua, joka on osa seremoniaa. Yllätyin positiivisesti

kahvin pehmeästä mausta, se muistutti suomalaista nokipannukahvia. Kahvin kanssa tarjottiin injeraa, hirssinsukuisen teff-kasvin siemenistä jauhetusta viljasta valmistettua etiopialaista leipää. Minusta se näytti likaiselta tiskirätiltä. En pitänyt mausta, mutta makunsa kullakin.

Paikallinen tulkki **Daniel Regasa** (kehitysyhteistyökoordinaattorimme Etiopiassa) toimi myös oppaanani. Daniel tuntui fiksulta ja positiiviselta persoonalta. Daniel on kuuleva ja näkevä, mutta hänen vaimonsa on aikuisiässä kuurosokeutunut. Heillä on kolme lasta ja yksi lapsenlapsi. Sattumalta, paluumatkalla hotellille, näimme heidän tyttärensä aviomiehen vanhankaupungin alueella. Oli uskomaton sattuma törmätä häneen, vaikka Addis Abebassa asuu 17 miljoonaa asukasta.

Addis Abebaa voi hyvin kutsua kaaokseksi. Joka paikassa, vuorokauden ympäri, näkyy autoja, ihmisiä ja eläimiä. Liikennekaaos-

ta yritetään parhaillaan helpottaa rakentamalla uutta junaverkostoa, valmistumassa on neljä juna-asemaa, jotka otetaan koeikäyttöön piakkoin. Etiopiassa on kolme eri uskontoa: juutalaisuus, kristinusko ja islam, jotka elävät sulassa sovussa.

Pääkaupungissa kristittyjä ja muslimeja on tasan puolet.

Etiopialaiset ovat järjestäneet kotivierailuja joka päivälle paitsi sunnuntaille. He halusivat minun näkevän miten kuurosokeat elävät. Samalla perheet tapaisivat suomalaisen kuurosokean roolimallin. Kerronpa nyt teille parista surullisista tapauksista, jotka vaikuttivat minuun suuresti.

Ensimmäinen oli yksinhuoltajaäiti ja hänen kohta kuusi vuotta täyttävä tyttärensä, jotka etsivää työtä tekevä järjestö oli löytänyt. Isä jätti perheen tyttärensä ollessa kahden vanha, koska lapsi ei kehittynyt normaalisti. Perhe ei ole käynyt keskuksessa. Tyttö makaa kaiket päivät yksin kotona lakanan alla. Äiti käy töissä lähellä ja käy lounastauolla kotona ruokkimassa lasta, koska lapsi ei osaa tehdä mitään, vaan makaa sängyllä pimeässä ik-

kunattomassa asunnossa. Äiti oli yrittänyt saada lastenhoitajan, mutta työntekijä lopetti heti alkuunsa. Yksinhuoltajaäiti oli täysin uupunut, masentunut eikä häneltä saanut katsekontaktia kuin vasta lopussa. Naapurit eivät auta eikä kukaan vieraile hänen luonaan. Asunto sijaitsee vaarallisen jyrkän mäen alapäässä ja asunto on huonossa kunnossa. Kerroin kuka olen ja mitä elämäntaitoja kuurosokea voi oppia. Vähitellen äiti rohkeni ottaa minuun katsekontaktia ja alkoi hymyillä hieman. Keskustelun lopussa äiti kertoi olevansa erittäin kiitollinen vierailustani, koska kukaan muu ei halunnut vierailla eikä ole kiinnostunut heidän elämästään. Äiti kertoi myös, että heillä kuluu paljon saippuaa, kun tyttö virtsaa ja ulostaa housuihinsa päivän aikana. Työpäivän jälkeen äidin täytyy pestä tytön vaatteita ja sitä varten hän joutuu ostamaan usein saippuaa. Siihen taas kuluu paljon rahaa.

Maanantain viimeinen kotikäynti oli kuurosokean tytön ottoäidin luona. Ottoäidin asenne oli todella ikävä, hän halusi eroon lapsesta. Myös ottoäidin kuurosokeustietoisuus oli aivan nollassa, vaikka hän oli käynyt lapsikeskuksessa viisi kertaa ja tavannut muitakin vanhempia. Tilanne ihmetytti minua suuresti. Tyttö oli päätenyt ottoäidilleen 10 vuotta sitten, kun naisen apulainen oli sairastunut ja kuollut. Nainen itse

oli jäänyt leskeksi ja sai pientä leskeneläkettä. Omat lapset asuvat viereisessä talossa. Äiti on lukutaidoton ja vajaaälyisen tuntuinen. Yritin keskustella hänen tilanteestaan ja myös omasta kokemuksestani kuurosokeana, mutta hänellä oli valmiiksi kielteinen asenne kuurosokeutta kohtaan. Danielin kanssa yritimme takoa järkeä ja valaa hänen voimaa. Lopussa nainen rauhoittui hieman. En usko, että lapsi asuu enää kauan tässä talossa. Tämä oli toinen kotikäyntini, jossa kuurosokean lapsen tilanne on todella synkkä ja vaikutti minuun. Ensimmäisen kotikäynnin jälkeen opin suhtautumaan järkevästi ja keskustelemaan muistakin asioista, jotta perheen ajatukset selkiintyisivät.

Viikon aikana ehdin tavata lyhyesti henkilöitä, joiden kanssa keskustelin mahdollisesta yhteistyöstä Etiopian kuurosokeiden järjestön kanssa. Järjestö tarvitsee paikallisia kontakteja ja resursseja päätäkseen eteenpäin.

Viikon lopussa kävin kuurosokeiden järjestötalolla tapaamassa hallitusta ja muutamia työntekijöitä. Kaikki hallituksen jäsenet ovat kuurosokeutuneet vasta aikuisiällä, joten heidän tilanteensa on erilainen kuin näkemilläni täysin kuurosokeilla lapsilla. Yhteisen keskustelun jälkeen minulle jäi sellainen tunne, että järjestötoiminta nyky-

sessä muodossaan ei toimi lainkaan ja he tarvitsevat koulutusta perustiedoista alkaen. Lapsikeskus on ollut kiinni, mikä vaikuttaa kielteisesti järjestön sisäiseen ilmiin sekä myös perheiden tulevaisuuden odotuksiin. Silloin kun keskus oli auki siellä kävi vain kolme lasta, koska jokainen lapsi tarvitsee henkilökohtaisen opettajan eikä keskuksella ollut resursseja ottaa lisää lapsia.

Keskiviikon vastaisena yönä alkoi pitkä paluumatkamme, mikä minulla meni vatsataudin kourissa. Matkasta toipumiseen kului useita viikkoja.

Kesän jälkeen kerron Tuntosarvessa lisää, miten Suomi voisi jatkossa auttaa etiopialaisia kuurosokeita. Muistakaamme, että me jokainen voimme tehdä jotain, mukaan lukien te, jotka luette parhaillaan tätä matkakertomustani. Yhdessä saamme enemmän aikaan. Annetaan hyvän kiertää! ♦

Kevätkokouskuulumisia

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidettiin lauantaina 25.4. Helsingissä, Iiris-keskuksen Braille-salissa.

Ennen varsinaisen kokouksen alkua pitkän uran myös kuurosokeiden kanssa tehnyt sosiaalineuvos **Pentti Lappalainen** lausui kokousväelle tervetuliaissanat. Hän muistutti, kuinka merkittäviä kuurosokeiden oma työpanos ja tavoitteet toiminnalle ovat olleet, ja nosti esiin **Kari Hyötylän** ehdotuksen vierailusta presidentti **Urho Kekkonen** luona, ”jospa meidän asiat sitten otetaan paremmin huomioon”. Vierailu toteutui ja toimen miehenä Kekkonen lähetti hänelle annetun muistion sosiaalhallitukselle jonka jälkeen alkoi tapahtua. Raha-automaattiyhdistys alkoi rahoittaa toimintaa, yhdistykselle palkattiin ensimmäiset työntekijät ja Palvelutalon (nykyisin Toimintakeskus) peruskivi muurattiin Tampereella.

Lappalainen myös muisteli vaikeaa tilannetta Valtava-lain voimaantumisen aikaan 1984, kun näkövammaisten ja kuurosokeiden kuntoutustoiminnalta uhkasivat loppua rahat. Sitke-

än vaikuttamistyön ja suoranaisten onnenkantamoisten seurauksena tilanteesta selvittiin.

Puheenvuoronsa lopuksi Pentti Lappalainen kehotti vielä kaikkia olemaan määrätietoisia puolustessaan yhdistyksen ja kuurosokeiden etuja.

- RAY ei näytä ymmärtävän, mitä on kyseessä näkövammaisuudessa tai kuurosokeudessa. Tarpeet, joihin vastaatte, ovat tärkeitä. En tiedä muita yhdistyksiä, joilla niin vahva mandaatti hakea avustusta kuin kuurosokeilla ja näkövammaisilla. Pitäkää puolenne!

Puheenjohtaja **Seppo Jurvanen** avasi kokouksen. Läsnäolijat todettiin nimenhuudon perusteella, jonka mukaan paikalla oli 40 varsinaista jäsentä, yksi äänioikeutettu omaisjäsen ja viisi omaisjäsentä ilman äänioikeutta. Tulkkien, tulkkiopiskelijoiden, avustajien ja yhdistyksen työntekijöiden sekä ilmoittamatta jättäneiden kanssa kokouksen yhteenlaskettu osallistujamäärä oli noin 100 henkilöä.

Ääntenlaskijoiksi valittiin aluejohtaja **Ritva Rouvinen** sekä omaisjä-

senet **Päivi Jäntti**, **Risto Lepistö** ja **Raimo Oinonen**, pöytäkirjantarkastajiksi varsinaiset jäsenet **Unto Honkanen** ja **Raimo Korpela**, kokouksen puheenjohtajaksi varsinaisen jäsen **Elina Hujala** ja sihteeriksi järjestöpäällikkö **Heikki Majava**.

Puheenjohtajaksi valittu Elina Hujala arveli, että suurin osa ei tunne häntä ja joten hänen on syytä esitellä itsensä. Esittely oli niin hauska ja huumorin sävyttämä, että kokousväki tuskin koskaan tulee henkilöä unohtamaan.

Vuoden 2014 toimintakertomus käytiin läpi kohta kohdalta. Jäsenistöllä oli mahdollisuus kysyä tai kommentoida, ja jotkut käyttivätkin tilaisuutta hyväkseen. Kevätkokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi tili- ja vastuuvapauden asianomaisille.

Kevätkokouksen päätyttyä lauantaina jäsenistölle jaettiin lehtien lukijakysely. Toimitusneuvoston puheenjohtaja **Esko Jäntti** ja tiedottaja **Tuija Wetterstrand** kävivät kyselyn läpi kohta kohdalta. Lauantaina Esko Jäntti ja **Martti Avila** pitivät taukojen aikana ruokasalin kabinetissa Daisy-pajaa ja vastasivat laitteen käyttöä koskeviin kysymyksiin. Tiedottaja esitteli samaan aikaan Näkövammaismuseon edessä olevaa lehtitoiminnan historiasta kertovaa näyttelyä. **Markku Jaakolan** rottinkituotteiden myynti-

pisteellä kävi kova kuhina, samoin **Kauko Kokkosen** keksimän ja patentoiman käsituen esittelypisteellä. Kommunikaatiopäällikkö **Riitta Lahinen** esitteli tahollaan toimintaansa koko viikonlopun ajan.

Lauantai-illan ohjelma alkoi Morris-tanssiryhmän esityksellä liikuntasalissa. Ennen iltaruokailua kohotettiin malja 60-vuotiaalle toiminnanjohtaja **Kai Leinoselle**. Loppuillasta oli aikaa tanssia Nökyhtyeen sävelten tahdissa.

Sunnuntaina 26.4. keskusteltiin ajankohtaisista asioista, etenkin aluesihteeritoiminnasta. Paikalla oli parisenkymmentä yhdistyksen jäsentä. ♦

Saavutettavaa kirjallisuutta vapaaehtoistyönä

Teksti: Oiva Hellman

Celia-kirjasto on tuottanut näkövammaisille saavutettavaa kirjallisuutta 125 vuotta. Nykyaikana yksi laji saavutettavaa kirjallisuutta ovat vapaaehtoistyönä skannatut kirjat, joita näkövammaiset tietokoneenkäyttäjät voivat lainata Näkövammaisten Keskusliiton ylläpitäältä palvelimelta.

Vapaaehtoinen skannaustoiminta alkoi syksyllä 2002. Liityin itse saman tien mukaan. Kai se alkoi siitä, että joillakin näkövammaisilla oli jo skannattuja kirjoja tekstitiedostoina ja heräsi ajatus jakaa niitä siinä muodossa muillekin lukuhaluisille. Me skannaajat siis tallennamme skannerilla eli kuvanlukijalla kirjoja sivu kerrallaan kuviksi, jotka sitten muutamme sopivalla ohjelmalla apuvälineille sopivaksi tekstitiedostoksi.

Vuosien mittaan joukko on kasvanut muutamasta aktiivista noin parinkymmenen hengen joukoksi. Paljolti tämä skannaus on ”yksinäisen suden” hommaa, laitteiden ja ohjelmi-

en opiskelua omin päin. Celia-kirjasto on järjestänyt meille skannaajille pari tapaamista näiden kuluneiden vuosien aikana. Meillä on myös palvelimella kaksi aluetta, joilla voimme vaihtaa mielipiteitä ja olla tarvittaessa yhteydessä toimiimme. Paljon silti puuttuu vielä vuorovaikutusta eri tekijöiden välillä, muun muassa tietoa Celian uustuotannosta, sekä vanhojen nauhojen ja pistemateriaalin digitoinnista. Vaikka seuraammekin Celian luetteloita, niin silti kaksoiskappaleita tulee. Toisaalta meillä skannaajilla on joukko pistelukijoita ja esimerkiksi maailmankirjallisuuden suurteoksista ei montakaan ole pisteillä julkaistu.

Itse kirjan skannaminen on nykyisellä tekniikalla nopeaa, noin reilu kolmesataa sivua tunnissa. Muokkaus ja oikoluku voi kestää muutamasta tunnista jopa kymmeneen tunteihin.

Oikoluvun helppouteen tai vaikeuteen vaikuttavat teoksen tekninen kunto, kellastuneisuus, käytetty fontti, murreasu, kuvat ja taulukot sekä kielen muu rakenne ja puhtaus.

Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry ja Celia-kirjasto viettivät yhteistä 125-vuotisjuhlaa 16.4.2015 Helsingissä. Juhlassa jaettiin Näkövammaisten kirjastoyhdistyksen myöntämä saavutettavuuspalkinto näkövammaisten tiedonsaantia edistävästä työstä. Palkinnon saivat Kirsti Rosendahl Helsingistä, Oiva Hellman Kouvolasta ja Harri Tuominen Tampereelta. Oiva Hellman piti palkittujen puolesta yhteisen kiitospuheenvuoron. Kuva: Janne Torikka / www.jannetorikka.fi.

Murreilmaisut asettavat oikolukijan tosi koville, koska hän ei välttämättä tunne kyseistä murretta lainkaan. Paljon kuvia ja taulukoita sisältävät teokset eivät sovellu skannataviksi, ainakaan toistaiseksi, koska järjestelmä ei läpäise niitä oikeassa muodossaan.

Kaikki skannaamani teokset on luetteloitu koneelleni ja lähes kaikista löytyvät myös muokatut tekstitiedostot. Tällä hetkellä skannaamiani teoksia on 950 kappaletta. Määrä voi ensin vaikuttaa pieneltä, mutta sen voi suhteuttaa niin, että ajattelee lu-

kevansa kaksi kirjaa viikossa. Skannaamieni kirjojen lukemiseen menisi sitä tahtia lähes kymmenen vuotta.

Itse olen vuosien mittaan paneutunut maailmankirjallisuuden tutkimiseen ja skannaamiseen, mutta vielä siellä olisi paljon luettavaa ja tutkittavaa. Teosten valinta tapahtuu paljolti omien lukumieltymysteni mukaan, koska luen lähes kaikki teokset ajatuksella läpi oikolukuvaiheessa.

Tämän vapaaehtoistyön rinnalla harrastan järjestötoimintaa, elektroniikkaa ja musiikkia.

Kirjastoyhdistyksen jäsen en ole, mutta Celia-kirjaston palveluja olen käyttänyt vuodesta 1996 lähtien, nykyisin Vera-palvelun kautta eli lataan kirjat suoraan verkosta.

Näkövammaisten Kirjastoyhdistys ry:n ja Celia-kirjaston yhteisten 125-vuotisjuhlien tunnelma oli mielestäni sekä lämmin että juhlava ja arvokas. Palkitsemisesta olin kuullut huhuja ja kutsu juhliin varmisti sen. Palkinnosta ajattelen niin, että se on yhteinen kunnianosoitus meille kaikille skannaajille. Totta kai palkinto lämmittää myös henkilökohtaisesti. Mutta aivan yhtä palkitsevaa on ollut saada vuosien mittaan henkistä pääomaa lukemalla sekä lukijoilta myönteistä palautetta.

Eli niin kuin vanha sananparsi sanoo: ”Työ tekijänsä palkitsee.” ♦

Faktoja ja fiktiota

Oiva Hellmanin skannauksia on 950 kappaletta ja niistä on tehty hakuja (lainoja) 21 294. Yhteensä A-kirjoista on hakuja 115 800. Ajulkaisuja on tällä hetkellä 4 102.

Oiva Helmanin mieleen ovat vuosien varrelta jääneet nämä kirjat:

Sariola: Ei loitsu eikä rukous
Siippainen: Ikuisilla niityillä
Viita: Moreeni, sekä hänen runonsa
Munthe: Huvila meren rannalla,
Maugham: Veitsen terällä;
Martinsson: Aniara
Mann: Taikavuori
Dostojevski: Rikos ja rangaistus

Juhlassa julkistettiin tietokirjailija Tuula Vuolle-Selkin kirjoittama historikkiteos ”Saavutettavaa kirjallisuutta 125 vuotta”, joka on heti saatavissa äänikirjana ja pisteillä.

Hilkka Niemisen muistolle

Kuva: Tuija Wetterstrand

Hilkka Helvi Nieminen, o.s. Heikkonen 1927-2015. Kuvassa Hilka Nieminen vastaanottaa tervehdyksiä 80-vuotispäivänään.

Suruviesti **Hilkan** poismenosta yllätti minut kyyneliin. Istuin hiljaisen hetken kädet sylissäni tyhjyyttä tuntien. Voiko olla totta, että vanha ystäväni on poissa?

Nostan katseeni valoon, ei hän ole kokonaan poissa. Ei niin lahjakkaan ihmisen muisto koskaan katoa. Se säilyy sydämissämme, myös jälkipolville, monien Hilkan kirjoittamien kirjojen ja tekstien kautta.

Hilkan runosiivet vaihtuivat enkelin utusiipiin, joiden matka kantoi ikuisen valoon ja kirkkauteen. Siellä kaikkivaltiaan luona me kerran yhdessä kirjoitamme uutta parempaa tekstiämme. Enkelten kuoro, ihana musiikki, nyt kuulet kaiken, kuuroutta ja sokeutta ei ole missään enää.

Karjalaistytön syntymälahjana jaksot vaihtaa vaikeutesi hersyvään huumoriin. Sota-ajan elit vaikeissa

oloissa, joista meille kirjoitit muutama teoksen runojesi lisäksi.

Olit viimeiseen asti luova ja rakastava ihminen, joka jaksoi lämpimällä kädenpuristuksella siirtää iloa läheisiisi, sydämessäsi vain jaksot yhä kuiskata rakkauttasi. Sinä, ystäväni Hilka, lauloit minulle viimeisen tapaamisen hyvästiksi itse säveltämäsi ystävänlaulun. Laulu syntyi sillä samalla hetkellä, kun esitit sen hämmästyneelle ystäväillesi, joka kyynelsilmin sen kuunteli. Olin painanut syliisi lohtukissan, unilelukesi tarkoitetun jäähyväismuiston.

Nyt sinun unesi on kaunista ja täydellistä. Oman maanpäällisen rakkautesi luoma kehto sinua tuudittaa.

Hilkkaa kaipauksella muistaen.

Ritva Anniina Soininen ♦

Kohti kuurosokean opiskelijan tasa-arvoista osallisuutta kuvailun avulla

Teksti: Tiina Lehtelä

Tein viittomakielentulkin opintoihini liittyen opinnäytetyön kuurosokeiden opiskelijoiden osallisuuden edistämisestä. Olin kiinnostunut kuvailumenetelmistä, joiden avulla kuurosokean opiskelijan osallisuutta voidaan tukea. Lisäksi halusin selvittää, millaisissa tilanteissa opiskelijan mahdollisuutta kokea osallisuuden tunnetta voidaan lisätä kuvailun avulla. Olin myös kiinnostunut, millä tavalla kuurosokean opiskelijan opettajat ja opiskelukaverit voivat ottaa huomioon kuurosokean opiskelijan sekä kuvailun. Tutkimusmenetelminä käytin havainnointia ja haastatteluita. Suomen Kuurosokeat ry toimi opinnäytetyöni tilaaja ja työelämäohjaajanani oli kommunikatiopäällikkö, KT **Riitta Lahtinen**.

Osallisuuden tunteen kokeminen edellyttää, että kuurosokea opiskelija tiedostaa omat mahdollisuudet osallistua sekä oman merkityksellisyytensä ja arvokkuutensa. Tasa-arvoinen osallisuus edellyttää myös, että kuurosokea opiskelija

hyväksytään opiskeluyhteisön jäseneksi ja hänelle tarjotaan toimintamahdollisuudet osallistua vuorovaikutukseen, toimintaan sekä vaikuttamiseen. Koska sanattoman viestinnän sanotaan olevan ihmisen alkuperäisin viestintämuoto, tiedonsaaminen siitä on edellytys vuorovaikutukseen ja viestintään osallistumiselle. Sanatonta viestintää ovat ilmeet, eleet, äänensävyt ja käyttäytyminen. Tasa-arvoinen vuorovaikutukseen kuurosokean kanssa voi toteutua, kun kuurosokea saa tietoa keskustelukumppanin sanattomasta viestinnästä kuten esimerkiksi äänensävyistä, ilmeistä, eleistä, käyttäytymisestä sekä reaktioista.

Osallisuutta edistävä kuvailu edellyttää kuitenkin, että kuurosokea opiskelija tiedostaa kuvailun tuomat mahdollisuudet osallisuuden tunteen kokemiseksi sekä, että hänellä on valmiuksia vastaanottaa kuvailua eri menetelmin. Onnistuneeseen kuvailuun tarvitaan myös tulkeilta valmiuksia tuottaa kuvailua yksilöllisiin ja eri tilanteisiin sopivin menetelmin.

Myös kuurosokean opiskelijan opettajat ja opiskelukaverit voivat tukea hänen osallisuuttaan. Esimerkiksi kielellisen kuvailun aiheuttaman viiveen takia kuurosokealle on annettava hieman enemmän aikaa kommunikoinnille ja vastaamiselle. Lisäksi kuurosokeiden opiskelijoiden opettajat ja opiskelukaverit saavat opinnäytetyöstäni tietoa ylipäättään kuurosokeudesta ja kaksoisaistivamman aiheuttamista haasteista osallistumiselle. Olen tehnyt myös kolme huoneentaulua, joista ensimmäiseen olen koonnut toimivat kuvailumenetelmät, toiseen kuvailutilanteet, joissa kuurosokean osallisuutta voidaan tukea kuvailun avulla sekä kolmanteen ohjeita ja vinkkejä, millä tavalla kuurosokean opiskelijan opettajat ja opiskelukaverit voivat huomioida kuurosokean opiskelijan sekä kuvailun. Myös Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalvelut, opintokoordinaattorit ja alue-sihteerit saavat opinnäytetyöstäni hyödyllistä tietoa siitä, kuinka he voivat tukea kuurosokeaa opiskelijaa saavuttamaan tasa-arvoisen osallisuuden.

Koko opinnäytetyöni on julkaistu tietokanta Theseuksessa: www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505076620. Mahdollisia kysymyksiä opinnäytetyöhöni liittyen voi lähettää sähköpostiini: tiina.lehtela@suomi24.fi. ♦

Elämää palvelutalossa

Teksti: Pekka Jaakola

Suomessa on monenlaisia palvelutaloja tai millä nimellä niitä nyt kutsutaankaan. On tietyille vamma ryhmille suunnattuja kuten Kuurosokeiden Toimintakeskus Tampereen Hervannassa. Siinä tien toisella puolen taitaa olla Invalidiliiton asumispalveluiden vaikeavammaisille tarkoitettu Validia-talo.

Tämä oli aloituksena aiheeseen, eli ajattelin kertoa omasta elämästäni palvelutalossa. Palvelutalon nimi on Kotikartano, minun kotini on talossa numero neljä ja siinä kämpä numero yksi, ollut jo 17 vuotta. Tämä nelonen on sellainen seniorikeskus. Kotikartanon asujaimisto kokonaisuudessaan on aika kirjavaa, täällä asuu vanhuksia sekä eri tavalla vammaisia. Kuurosokeita ei tietääkseni asu muita minun lisäksi.

Onhan se täällä asuminen aika yksinäistä, vaihtelua tuovat ajoittaiset ohjelmat kuten rauhanyhdistyksen seurat noin kerran kuussa sunnuntaina, sitten on eräitä muita

ohjelmia sekä arkipäivinä että sunnuntaisin. Täällä nelosessa järjestetään silloin tällöin joitakin luentoja ja veteraaninaiset tarjoavat päiväkahvit noin kerran kuussa perjantaina. Minä olen käynyt siellä myös koska olen talon asukas, vaikka kahvit on oikeastaan tarkoitettu veteraaneille.

Tokikaan minä en kaikkiin ohjelmiin osallistu, menen tarpeen ja kiinnostuksen mukaan. Esimerkiksi bingoa en käy pelaamassa kun ajattelen, että siitä ei ole minulle mitään hyötyä kun en näe mitään. Mutta laulutuokioissa minä käyn joskus laulamassa, jos muu ohjelma antaa myöten.

Koska talon asukkaat ovat keskimäärin vanhempaa porukkaa varsinkin tällä puolella missä minä asun, niin vaihtuvuus luonnollisen poistuman kautta on melko suurta. Joihinkin asukkaisiin ehdin tutustua ennen kuin he kuolivat tai muuttivat, enimmäkseen kuitenkin kuolivat pois. Viimeksi olen tutustunut entiseen opettajaan, ihan näkevien koulun opettajaan, sellaisen kahdeksankymmppisen naiseen. Olemme molemmat Celia-kirjaston asiakkaita. Hän on ihan mukava ihminen omalla tavallaan, tulemme

hyvin juttuun toistemme kanssa. Olemme usein pöytänaapurit ruokailussa ja hän auttelee minua välillä kämpälle suunnistaessani, kun hän näkee sen verran, että osaa paremmin liikkua tässä talossa.

Vain kerran olen käynyt asukkaan luona kylässä kaikkina näinä vuosina. Hän oli entinen valokuvaaja ja asui Kotikartano kakkosessa, otimme silloin muutaman konjakkipaukun.

Tietääkseni asukkaat oleskelevat joko yhteisissä seurustelutiloissa tai ovat itsekseen omissa asunnoissaan. Ainakaan minun luonani ei ole kukaan käynyt. Tosin kerran eräs mummo kävi ovellani ja kysyi, että voisimmeko me Pekka laulaa ilman orkesteria ja siinä sitten lauloimme jotain laulua.

Että tällaista on elämä palvelutalossa vanhusten kanssa. Ainoa ongelma tässä elämässä on se, että meinaan mökkiytyä. En tahdo vitsiä enää lähteä mihinkään pidemmälle matkustelemaan. Mutta jospa siihenkin saisin vielä jonkinlaista muutosta aikaiseksi. ♦

Vanhojen poikien seurassa

Teksti: Paula Valminen

On jälleen kevät ja uuden kasvun aika. Kurkistus ikkunalaudalla kököttäviin kukkapurkkeihin kertoo karua kieltä: kiireellinen mullan vaihto saattaa vielä pelastaa jonkun viherkasvin elämän puolelle. Joten ei muuta kuin purkit puhtaiksi ja sormet multa.

Suuremmat viherkasvit, huonearalia ja traakki, saavat odottaa rauhassa ensi kevättä, sillä niiden multa tuntuu sormissa vielä elinkelteiseltä.

Ilokseni huomaan, miten aralian juurella pieni uusi verso kurkistaa uteliaana kohti ikkunasta tulevaa valoa. Traakin kanssa samassa ruukussa yhteiseloä viettävä kultaköynnös saa luovuttaa pari lehteä latvaansa pistokkaiksi, sillä niille on tilauksessa uusi koti.

Kaktusten laaja lajikirjo ulottuu joulun-, pääsiäis- ja marraskaktuksista aina pitkäpiikkisiin vanhoihin poikiin. Nuo viime mainitut saavat joka vuosi kuulla lopulliseksi tarkoitetun tuomionsa, kun uhkaan jättää ne syksyllä parvekkeelle paleltumaan.

Mutta mitä vielä, ne eivät kuki uhkailulla eikä kiristyksellä. Lahjontaa en edes yritä, sillä molemminpuolinen piikittely tasapainottaa yhteistä taivalta. Symbioosia parhaimmillaan.

Ampelissa viihtyvä rönsylilja pitkien versojensa kanssa taitaa olla haastavin käsiteltävä, sillä pitkulaiset lehdet katkeavat helposti.

Viimeisin hankinta on parin vuoden takaa, kun Ikean myyntihyllyltä löytyi pieni kukkiva orkidea. Se nauttii olostaan ruokailutilan eteläikkunalla lasipurkissa. Joulukuisen kukinnan jälkeen jätin siskon antaman neuvon mukaan vanhan kukkavanan leikkaamatta, ja yllätys oli melkoinen, kun vanaan kasvoi uusi haara. Siinä kukoistaa nyt kuudes kukka ja äitienpäiväksi taitavat loput nuput aukaista silmänsä. Niistä on iloa monta viikkoa. Sille varasin kiitokseksi oman multaseoksen, kun vaihdon aika myöhemmin tulee.

Kesäksi osa viherviidakosta pääsee parvekkeen varjoisimpaan nurkkaan muiden kukkien ja yrttien kaveriksi. Ja viherpeukalo nauttii! ♦

Uutta varainhankinnassa

Päätimme yhdistyksenä lähteä mukaan Tele Finlandin tarjoamaan vaivatomaan varainhankintaan. Kun ostat yhdistyksen omalla koodilla **BA30101** puhelin- ja/tai nettiliittymän Tele Finlandin verkkokaupassa, saa Suomen Kuurosokeat ry 50 euroa palkkion jokaisesta ostoksesta. Emme velvoita ketään vaihtamaan liittymiä, mutta tjos harkitset liittymän vaihtoa, niin harkitse silloin vaihtamista Tele Finlandiin!

Toimi näin:

1. Valitse sopiva puhelin- tai nettiliittymä osoitteessa **tele.fi/liittymat**.
2. Syötä yhdistyksemme koodi (**BA30101**) ja tee tilauksesi loppuun. Tarvitset verkkopankkitunnukset ostamiseen.

Suomen Kuurosokeat ry saa 50 euron palkkion, kun liittymä on ollut käytössä 6 kuukautta.

Koodia saa mielellään jakaa edelleen Suomen Kuurosokeat ry:n hyväksi.

BA30101